

ELŐTERJESZTÉS
polgármesteri illetmények tárgyában

Tárgyalja: Mezőszentgyörgy Község Önkormányzatának Képviselő-testülete
2021.október 26-ai rendkívüli, nyílt testületi ülésén

Előterjesztő: jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

Már több alkalommal felmerült a kérdés a polgármesterek bérezésével kapcsolatban, ezért az alábbiakról szeretném tájékoztatni a Tisztelt Képviselő-testületet.

A szabályozási környezet alapján megállapítható, hogy a polgármester juttatásait a képviselő-testület állapítja meg határozatban, azonban a juttatás mértékét törvény határozza meg, így a képviselő-testületnek érdemi hatásköre nincs a juttatás megállapításában.

A szabályozási környezetből megállapítható az is, hogy a polgármesterek részére megállapított juttatás az Möt. 2012. január 1-el történő hatálybalépése óta aggályos. Az Möt. hatálybalépésével sok esetben jelentős csökkenést hozott az új szabályozás, amit csak 2017. január 1. napjától hatályba lépett módosítás korrigált. Az elmúlt időszakban tehát egy alkalommal volt „béremelés” ebben a kategóriában, amelyet egy jelentős bércsökkenés előzött meg, tehát tényleges emelésről nem beszélhetünk, csak korrekcióról.

Arra a kérdésre, hogy különböző feladatokkal kapcsolatban kapnak-e a polgármesterek külön juttatást, egyértelműen az a válasz, hogy nem. Egyetlen esetben foglalkozott az elmúlt időszakban a jogalkotó bérkiegészítésről, de végül ebből nem született döntés.

A közfoglalkoztatási programmal kapcsolatban merült fel, hogy különösen a kistelepüléseken, ahol nincs településüzemeltetési feladatok ellátó munkaszervezet, a polgármester feladata sokszor több tucat ember munkájának irányítása is. A „start munkaprogramban”, az ipari központoktól távolabb eső településeken akár 50-100 fő foglalkoztatását is jelentheti. Vannak helyek, ahol szövetkezeti formában oldják meg a foglalkoztatást, ahol valamilyen termelőtevékenységből bevétele is származik az önkormányzatnak, a polgármesternek tehát egy cégszerű működést is irányítani kell.

Az érdekképviselők tettek próbálkozásokat arra, hogy legyenek differenciáló tényezők is figyelembe véve a polgármesteri fizetések megállapításakor, pl. közmunkaprogram intenzitása, iskolai végzettség, szolgálati idő, végig vitt választási ciklusok száma, pályázati munka intenzitása stb. de semmilyen elmozdulás nem történt attól az állapottól, hogy a tíz évvel ezelőtt jogszabályban rögzített juttatás változzon.

A polgármesterek juttatásairól korábban a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV törvény, majd később a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV törvény rendelkezett. Jelenleg a Magyarország helyi önkormányzatairól 2011. évi CLXXXIX. törvény (Möt) szabályozza a polgármesterek díjazását.

A hivatkozott, de már nem hatályos jogszabályok 2012. előtt egy olyan számítási módszert határoztak meg, amely az önkormányzatok által megállapított illetményalapról és egy adott tartományba eső szorzószámból engedte meghatározni a polgármester bérét. A képviselő-testület tehát bizonyos korlátok között saját hatáskörében döntött a polgármester havi bérééről.

Az Möt 71.§-ának jelenleg hatályos szabályozása a képviselő-testület ezen hatáskörét 2012-ben megszüntette és a polgármesterek fizetésének meghatározását a helyettes államtitkári illetményhez

kötötte, amelyről a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII törvény rendelkezik. Az Mötvt hatálybalépésekor a számítás alapját adó államtitkári juttatás összege bruttó 746.87.- Ft volt, 2017. január 1. napjától 997.170.- Ft.

A polgármesterek bére az Mötvt hatálybalépésekor az 500 fő alatti települések esetében 149.400.- Ft, az 500-1500 fős települések esetében 298.800.- Ft, az 1501-10000 fős települések esetében pedig 448.100.- Ft volt. a 2016-ban elfogadott módosítás értelmében 2017. január 1-től változtak a kategóriák is és a hozzá tartozó illetményszorzók is a következők szerint: 500 fő alatti települések esetében a fenti összeg 30%-a azaz bruttó 299.100 Ft; 501-1500 fő közötti településeken 40%-a azaz bruttó 398.800 Ft; 1501-2000 fő közötti településeken 50%-a azaz bruttó 498.500 Ft; stb.

A szabályozási környezet oly módon változott, hogy a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 96.§-a lehetővé tette, hogy a miniszterek saját hatáskörben, teljesítményértékelés alapján akár 30%-kal eltérítsék a helyettes államtitkárok bérét, de ez a rendelkezés nem alkalmazható a polgármesterekre, a képviselő-testületek ilyen hatáskört nem kaptak.

Szakmai fórumokon visszatérő kérdés, hogy diszkriminatív-e az a szabályozás, amelynek eredményeképpen a képviselő-testület az egyetlen munkáltató, akinek nincs lehetősége „dolgozójának” bérét meghatározni, és diszkriminatív-e az a szabályozás, amelynek eredményeképpen a polgármesteri munkakör az egyetlen, amelyben a foglalkoztatott tíz éve nem kaphatott semmilyen béremelést.

Vitatható kérdés az is, hogy jogsérelem-e és vagyoni hátránynak tekinthető-e a polgármesteri bérek reálértékének jelentős romlása, amit egyértelműen egy törvényi szabályozás hoz létre. Az erről folyó szakmai vitákban általában két összehasonlítási alap merül fel. A garantált bérminimum (korábban minimálbér) összege 2011-ben bruttó 94.000 Ft volt, 2021-ben bruttó 219.000 Ft (a legalább középfokú végzettségű munkavállalók esetében) A garantált bérminimum tehát 10 év alatt 233%-ra nőtt, ami átlagosan évi 8,8% növekedésnek felel meg.

Ha a polgármesteri juttatások követték volna garantált bérminimum növekedését akkor az 500 fő alatti települések esetében bruttó 149.400 Ft-ról bruttó 348.070 Ft-ra; 501-1500 fő közötti települések esetén bruttó 298.800 Ft-ról bruttó 696.140 Ft-ra; 1501-2000 fő közötti települések esetén bruttó 448.600 Ft-ról bruttó 1.043.978 Ft-ra kellett volna növekednie a bérnek ahhoz, hogy reálértékét megtartsa.

Szakmai szereplők azt is levezetik ebből, hogy ez azt is jelenti, hogy a 2012-ben rögzített polgármesteri bérek reálértéke 2021-re 43 %-ra csökkent. Vannak számítások például arra, hogy ha a polgármesterek bére is növekedett volna a garantált bérminimum növekedésével azonos ütemben, akkor ahhoz képest gördülő összegben jelenleg mekkora viszonylagos hátrány érte őket, mint munkavállalókat. 501 fő alatti települések esetén ez bruttó 2.787.541 Ft; 501-1500 fő közötti települések esetén bruttó 17.539.083 Ft; 1501-2000 fő közötti települések esetén bruttó 32.276.746 Ft. Kilenc év alatt tehát összességében ennyivel több bruttó bérük lett volna, ha az követi az általános növekedést.

Arra kérdésre, hogy van-e ezzel kapcsolatban jogi felelőssége a képviselő-testületeknek jogilag az a válasz, hogy nincs, hiszen jogszabályban előírt kötelezettségének eleget tett a polgármester juttatásával kapcsolatban.

Az, hogy a képviselő-testület morálisan elfogadhatónak tartja-e, hogy vezető beosztású munkavállalójának tíz év alatt kevesebb, mint felére csökkent a jövedelmének vásárlóértéke, nem jogi kérdés.

Arra kérdésre, hogy mit tehet a képviselő-testület a helyzet javítása érdekében, azt tudom válaszolni, hogy jelenleg a bér rendezésére egyetlen lehetősége van, a jutalom jogcímén történő

kifizetés. Arra szeretném felhívni ezzel kapcsolatban a képviselő-testület figyelmét, hogy a maximálisan megállapítható havi juttatás a fenti számítások alapján már nem éri el azt az összeget, ami a polgármesteri bér reálérték fenntartásához szükséges. Ilyen szemszögből vizsgálva helytállónak tekinthető az az álláspont, hogy valójában nem jutalom, hanem bér értékmegőrzés. Nem számít bele például a nyugdíjalapba, ezért valójában nem egyenértékű a bérrel.

Vannak önkormányzatok, amelyek úgy próbálnak enyhíteni a problémán, hogy szabadhasználatú gépkocsit biztosítanak a polgármester részére. Jellemzően nem az alacsony keresetű polgármestereket érinti kistelephelyeken.

Nem volt ugyan része a megkeresésnek a szabadság kérdésköre, de gyakran felmerülő kérdés. A polgármesterek éves rendes szabadsága negyven nap körüli érték. Ezt jellemzően nem tudják felhasználni, mert az önkormányzatok működési sajátosságai ezt nem teszik lehetővé. A 2019. évi választások alkalmával a felhalmozott szabadságokat a képviselő-testületnek pénzben meg kellett volna váltania, mert az előző időszakhoz képest változás volt, hogy az újraválasztott polgármesternek is új jogviszonya indult, a régi lezárult, aminek egyértelmű jogi következménye, hogy az addig ki nem adott szabadságokat meg kellett váltani. Vannak helyek, ahol a jegyző tájékozatlansága miatt ez nem történt meg. Ha a polgármester ezt hajlandó volt elfogadni, akkor a szabadságok felhalmozódása folytatódik. Annak pénzbeli megváltására jelenleg nincs lehetőség.

Többen észrevételezték, hogy az új szabályozással a polgármesteri kinevezés határozott idejű munkaviszonnyá alakult, ami azoknak jelent hátrányt, akik banki hitelt szeretnének felvenni, mert a bankok a legtöbb esetben határozatlan idejű munkaszerződés meglétét írják elő az egyik szükséges feltételnek.

A polgármesteri illetményt csak a központi szabályozás eredményeként változhat. A képviselő-testület eszköztára korlátozott a témában, csak jelzéssel élhetnek a jogalkotó felé, hogy a törvényi szabályozás megváltoztatásával és források biztosításával intézkedjen a polgármesteri illetmények rendezése iránt. A képviselő-testület álláspontját határozati javaslatba foglalhatja, amely az országos érdekvédelmi szervezetek közreműködésével eljuthat a jogalkotó elé.

Határozati javaslat:

**Mezőszentgyörgy Község Önkormányzata Képviselő-testületének
...../2021.(X.26.) önkormányzati határozata
javaslattétel a polgármesteri illetményről**

Mezőszentgyörgy Község Önkormányzatának Képviselő-testülete javaslattal él a jogalkotó felé, hogy a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény polgármesteri illetményre vonatkozó szabályozásán változtasson annak érdekében, hogy a polgármesteri illetményt felzárkóztassa, és biztosítsa értékének megőrzését, valamint fejezze ki a vezetői felelősséget.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester (továbbításért)

Mezőszentgyörgy, 2021. október 22.

**Dr. Tóth Andrea sk.
jegyző**

